

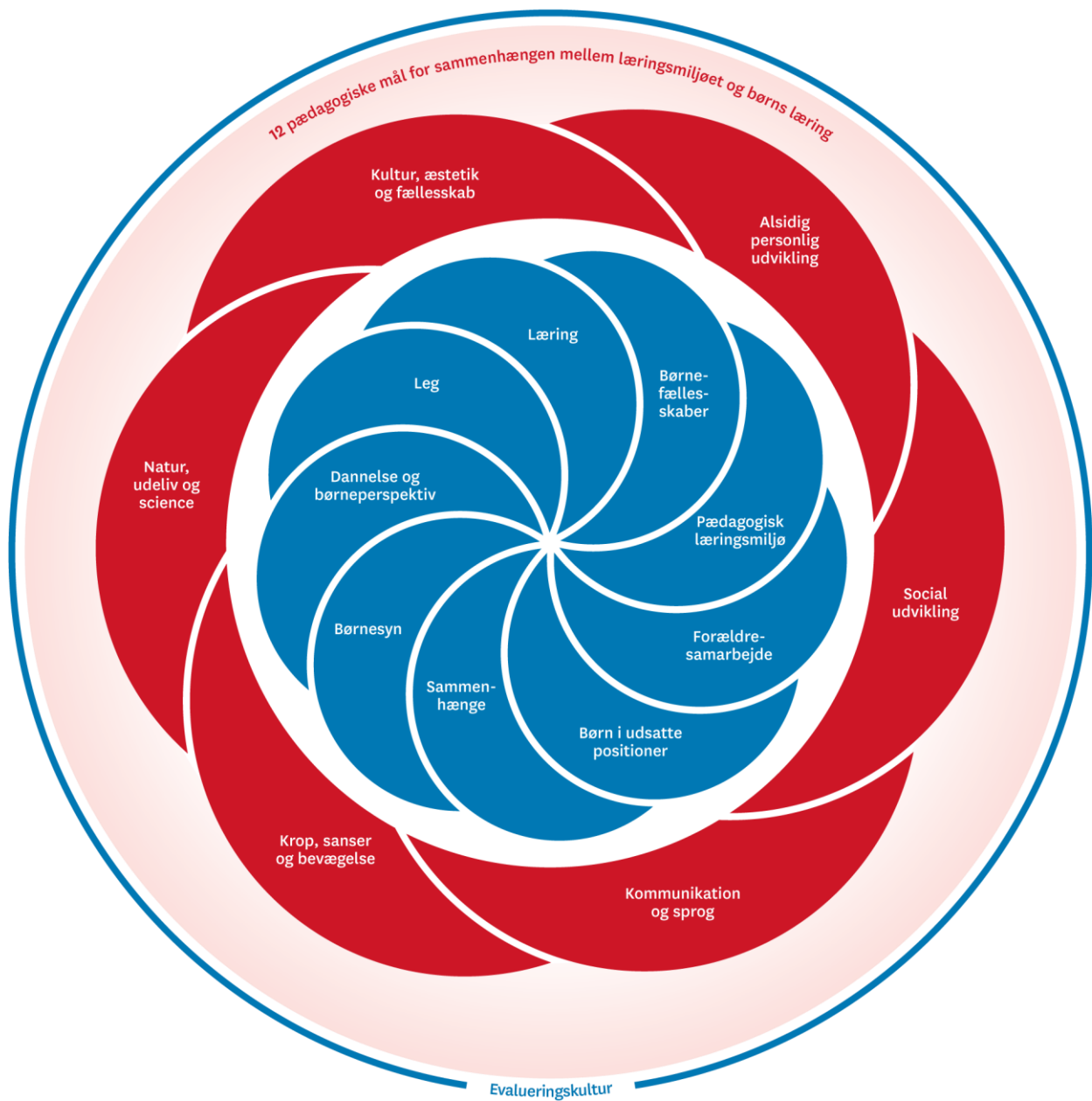
Pædagogisk læreplan for Børnehuset Rolighed 2023

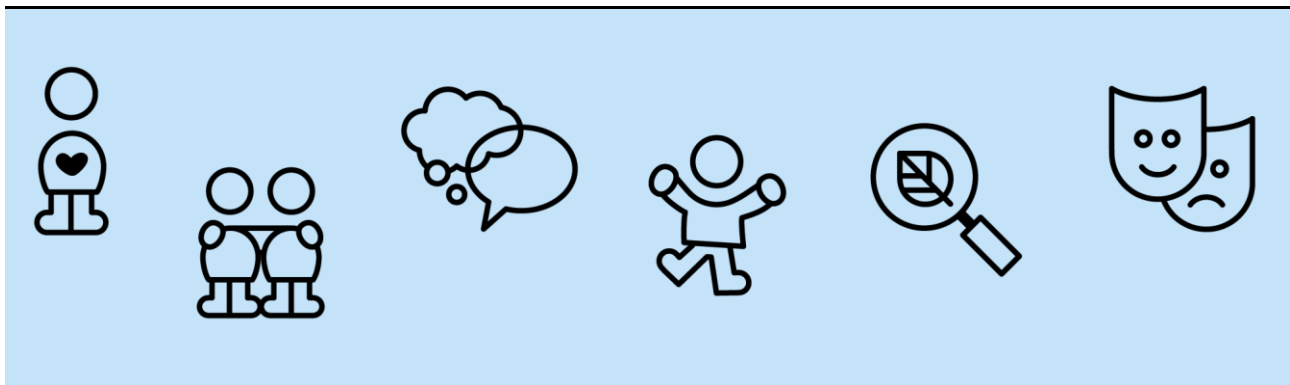

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Børnehuset Rolighed stod færdigbygget i marts 2021.

Vi er en integreret institution med 4 børnehavegrupper og 2 vuggestuegrupper. Det er aldersblandede grupper i hele huset. Vi arbejder på tværs af stuer i aldersgrupperne.

Vi er i 2023 normeret til 92 børnehavebørn og 25 vuggestuebørn.

Vi er 25 fastansatte - pædagoger, pædagogiske assistenter, medhjælpere, ernæringsassistenter og leder - der hver dag arbejder på at skabe de bedste rammer for børnene i Børnehuset Rolighed.

Vi arbejder ud fra den styrkede læreplan, og har et særligt fokus på bevægelse, sprog og sociale kompetencer.

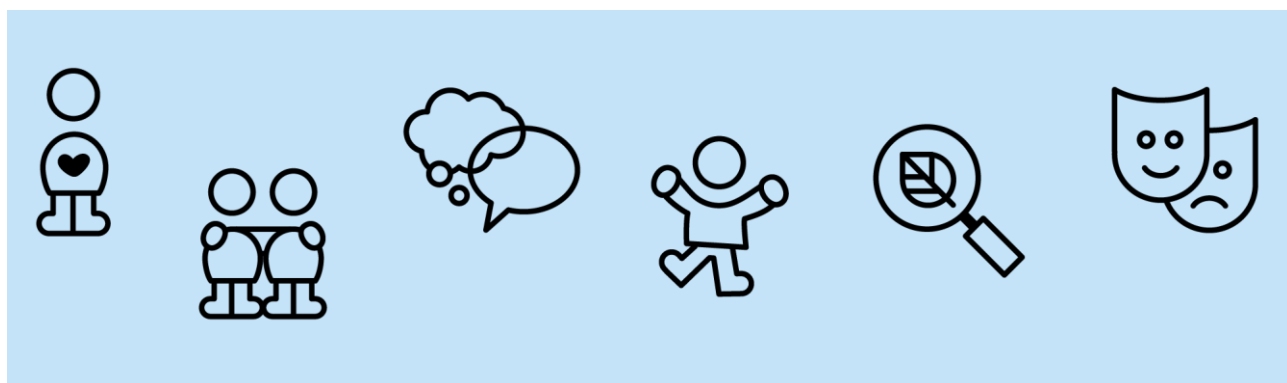
Hver aldersgruppe har en fast tur dag i ugen hvor de er ude og udforske verden omkring os.

Alle børn har en fast tilknyttet voksen der har den nære forældrekontakt. Vi vægter forældresamarbejdet højt i Børnehuset.

I Thisted kommune arbejder vi i dagtilbud ud fra gældende lovgivning og politiske strategier, kvalitetsmål og handleplaner.

Vi har en dejlig stor og ny legeplads med plads til fysisk udfoldelse, som vi bruger dagligt.

Vi har besøg fra musikskolen hvor alle børnene i løbet af året får et forløb med musik-Jørgen.

Børnesyn:

- At barndommen har værdi i sig selv
- At børn har ret til at være børn
- At børn har ret til at være forskellige
- At alle børn gør det bedste de kan

Læringsmiljø:

- Læringsmiljøer skal være spændende og inspirerende både ude og inde
- Spændende og inspirerende læringsmiljøer kræver kompetente engagerede voksne, der arbejder ud fra et børneperspektiv

Uddannelse og kompetencer:

- Opkvalificering af voksne i form af aktionslæring
- Sprog og motorik screening af børn
- Diplommoduler
- Kurser og temadage

Ud fra dette udarbejder vi vores læreplan for Børnehuset Rolighed.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Det pædagogiske grundlag bygger på den danske dagtilbudstradition og afspejler derfor det pædagogiske arbejde i mange danske dagtilbud. Det betyder, at man mange steder allerede er godt i gang med mange af de pædagogiske grundlags elementer.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I Børnehuset Rolighed skaber vi et miljø der giver børnene tryghed i hverdagen til at trives og udvikles. Vi viser respekt for det enkelte individ og der er ligeværdighed i samværet med børn og voksne. Vi giver plads til dialog og alle skal føle sig set og lyttet til. Vi støtter børnene i at øve sig i at sige fra når deres grænser overskrides.

I Børnehuset Rolighed er der plads til forskellighed, og vi undrer og fordyber os sammen børn og voksne. Vi skaber rum til at børnene kan øve sig på færdigheder og derved få troen på sig selv og værdien i fællesskabet.

Vi vægter fællesskabet højt. Både det store fællesskab og det lille. Alle har en værdi i, og indflydelse på, fællesskabet. Barnet bliver mødt af anerkendende voksne der respekterer barnet, og som giver passende udfordringer for at skabe udvikling. De voksne guider i de sociale spilleregler. Børn og voksne taler med hinanden med et anerkendende sprogbrug, og behandler hinanden med respekt og er gode kammerater.

I Børnehuset Rolighed hænger leg og læring sammen. Vi lærer ved at bruge kroppen, og gennem legen. Det er i relationerne, at vinduet for læring åbner sig. Vi skaber læringsmiljøer der giver børnene mulighed for bevægelse, aktiviteter med andre børn og aktiviteter med en voksen. Vi tænker læringsmiljøer udenfor i naturen, på legepladsen, og indenfor i Børnehuset.

Vi har et særligt fokus på bevægelse, sprog og sociale kompetencer.

Vi sætter ord på ting og handlinger og vægter dialogen højt. Vi arbejder med at forstå de signaler andre sender og sætte os i andres sted. Give tid og plads for andre.

Vi sørger for at få pulsen op og komme helt ned i tempo. Vi har fokus på grundbevægelserne og sørger for at komme rundt om hele kroppen.

Legen styrker de sociale og sproglige kompetencer. Vi inddrager børnenes perspektiv og følge deres indspark til hvad der skal foregå i børnehaven. Det kan være i forhold til hvor turen skal gå hen, hvilket legetøj vi skal købe og hvad vi laver til samling samt af kreative tiltag.

Vi støtter, guider og sætter rammer, så legen bliver udviklende og positiv for barnet. Vi observerer børnenes leg, hvilket giver os et billede af, hvad de er interesseret i, hvilke udfordringer de har, hvilke legerelationer barnet trives i, og hvordan legen bruges til at løse konflikter. Leg er med til at fremme barnets fantasi, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Gode legerelationer og venskaber er afgørende for, om barnet føler sig som en del af fællesskabet. Derfor har vi som pædagogisk personale et stort fokus på at hjælpe barnet ind i et fællesskab, så barnet føler sig trygt og betydningsfuldt. Opstår der konflikter, støtter vi børnene i konfliktløsningen.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Børnehuset Rolighed skaber vi små læringsrum hvor der er mulighed for få børn at lege sammen. Vi koder rummene så børnene ved hvad der er på spil i de enkelte områder. Der er plads til leg alene og leg i små grupper. Vi skaber rum for de store fælleslege og vilde lege. Der skabes rum til de stille lege. Der er plads til at bruge fantasien og være kreativ eller spille et spil. Vi er opmærksomme på børnenes aldersmæssige udvikling og skaber et læringsmiljø der passer ind så alle børn oplever en succes og vil lære mere.

Vi tænker læring ind i de mange dagligdagsrytmer og aktiviteter. Ved måltiderne sidder vi i små faste grupper med en voksen. Vi dækker bord, hælder op i glasset, rækker til hinanden og rydder op efter os selv. Vi taler sammen, giver plads og øver turtagning.

Garderoben er et godt eksempel på et læringsmiljø. Her arbejder vi med at blive selvhjulpne, og hvordan vi kan hjælpe hinanden. Der motiveres til at prøve selv og sejrene hvor det lykkedes fejres sammen med barnet. Det pædagogiske personale har et godt øje for, hvor det enkelte barn er i udviklingen og se, hvor der skal skubbes lidt til motivationen og hvor vi skal hjælpe barnet videre.

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Børnehuset Rolighed har vi prioriteret at have en høj grad af forældresamarbejde, da vi tror på, at vi kun ved at samarbejde kan skabe trivsel og udvikling for det enkelte barn. Den daglige kontakt er vigtig og vi bruger tid på at få sagt ordentligt goddag og farvel til børn og forældre. Der er altid tid til en snak hvis vi eller forældrene finder, at der er behov for det.

Vi kommunikerer på Aula med information og dokumentation. I Aula ligger "Hjernen og Hjertet" der er det redskab vi bruger til sprog og motorik screening. Det er også her vi vurderer børnenes trivsel løbende.

Vi har en samtale med forældrene før barnet starter i børnehaven. Især i vuggestuen er der brug for en god snak om barnets opstart: Efter 3-4 måneder har vi en samtale igen hvor vi drøfter hvordan opstarten er gået og hvor den nærmeste zone for udvikling ligger.

Især i vuggestuen er der tæt dialog omkring barnet mellem forældre og personale.

I barnets 4 år er der mulighed for en udviklingssamtale, hvor forældre og personale drøfter barnets nærmeste zone for udvikling.

Og i efteråret, inden barnet skal starte i SFO til april, er der en skoleparathedssnak.

Forældresamarbejde kan også handle om, at vi taler sammen om eventuelle udfordringer, som barnet oplever i institutionen eller i hjemmet, som vi i fællesskab skal tage os af. Det er vigtigt for barnets trivsel, at vi deler vores viden med hinanden, for at skabe den tryghed, der gør, at barnet får en sammenhængende hverdag.

Vi står altid til rådighed for en snak om barnet, når der er behov for det. Både forældre og personale kan vurdere det er nødvendigt.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi arbejder for at skabe et miljø, hvor der er plads til alle og hvor der er forståelse for at alle ikke er ens. Der er plads til alle i fællesskabet på trods af forskellighederne. Vi taler om at se og forstå andres perspektiv og sætte egne behov til side.

I Børnehuset Rolighed har barnet en fast voksen der har ansvaret for barnets udvikling og trivsel. Når vi ser et barn der ikke trives, eller ikke udvikles alderssvarende, så handler vi på det. Altid i samarbejde med forældrene. For kun sammen kan vi skabe de bedste rammer for barnets udvikling.

Det er vigtigt, at alle børn føler sig anerkendte for at være den, de er, at de føler sig værdifulde, og føler at de bidrager til fællesskabet uanset baggrund, kultur og udviklingsniveau.

Når et barn befinder sig i en udsat position, øger vi på den pædagogiske indsats omkring det enkelte barn.

Derudover har vi flere instanser vi kan trække på i forhold til sparring og assistance.

Hos PPR (Pædagogisk, Psykologisk Rådgivning) er der mulighed for at trække på logopæd, specialpædagog, hjemmepædagog og psykolog. Vi har samarbejde med sundhedsplejen hvor der også er mulighed for sparring. Vi har konsulterende socialrådgivere fra familieafdelingen der kan give råd og vejledning til pædagoger og familier.

Der er også tilbud om sparring med socialrådgiveren uden at der bliver lavet en sag på barnet, men i et forebyggende regi.

Thisted kommune har også en hjemmepædagog vi kan samarbejde med, og som har mulighed for at komme hjem i familien og guide og støtte.

Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi bor fysisk tæt på Rolighedsskolen. Vi har aftaler med skolen om at samarbejde med indskolingen og de store børn i børnehaven. Det kan være at skolebørnene har lavet en historie de kommer og læser for børnehavebørnene, eller vi kommer på skolen og ser et skuespil de har arbejdet med.

I 2022/23 har vi haft ugentligt samarbejde med indskolingen for at lette overgangen til skole.

Vi arbejder hen imod Thisted Kommunes 6 pejlemærker for skolestart. Inden for disse 6 pejlemærker skaber vi et læringsmiljø der udfordrer børnene, så de kan blive så dygtige som de kan inden skolestart:

- Sproglige kompetencer
- Selvregulering
- Leg og sociale kompetencer
- Færdigheder i dagligdagen
- Opmærksomhed og hukommelse
- Motorik

Vi arbejder med at styrke fællesskabet ved hjælp af små og store aktiviteter og en vekselvirkning mellem voksenstyrede aktiviteter og fri leg. Vi styrker de sociale relationer med lege og alderssvarende udfordringer. Vi arbejder med turtagning og tilsidesættelse af egne behov. Vi arbejder med regellege, som eksempelvis "Banke bøf" og "Mariehøneleg", hvor man lærer at udsætte egne behov og deltage i fællesskabet.

Vi arbejder i træværkstedet og snitter med knive. Vi er nysgerrig sammen med børnene på bogstaver og tal. Vi taler om ture og oplevelser og laver kreativiteter om det sammen med børnene. Sprogligt arbejder vi med dialogisk læsning med fokus på begreber, sammensatte ord, rimeord og forholdsord.

Vi arbejder med selvregulering, og støttes i at lytte til hinanden. At mærke efter og sige til og fra. Vi øver os i at løse konflikter og spørge om hjælp når det er nødvendigt.

Vi arbejder med turtagning, tilsidesættelse af egne behov, at stå frem for gruppen og fortælle noget og små opgaver, der styrker finmotorik og det at sidde stille og arbejde med noget ved et bord, og gøre det færdigt.

Før introstart bliver der afholdt overleveringsmøder mellem børnehaveklasseledere, SFO-personale og Børnehusets personale. Altid med forældrenes samtykke. Der kommer en samtykkeforespørgsel i eboks når barnet starter i institutionen. Hvor det anses for nødvendigt, er forældrene også med til denne overlevering.

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

I perioder besøger vi plejecentret Vibedal i demensafdelingen med en børnegruppe. Børnene snakker med de ældre og der synges og leges lidt. Hvis de ældre kan klare det, er de på genbesøg i børnehuset. Legepladsen på Plejecentret Vibedal bruges af alle børnegrupper i børnehuset.

Vi besøger områdets legepladser, og den natur der er omkring os. Børnehuset Rolighed har mange muligheder for at besøge omkringliggende skov, strand og by.

Ofte i det sidste år i børnehaven besøges der arbejdspladser i området. Det vil ofte være arbejdspladser hvor vi har forældre der arbejder.

Vi samarbejder med skolen. Det kan være en skoleklasse der besøger os, eller vi besøger dem. Det kan være for at skolebørnene skal læse højt for børnehavebørnene. Eller som tilskuere til et teaterprojekt.

Vi samarbejder med dagplejen. Der er ca. 20 dagplejere i Rolighedsdistriktet. Dagplejerne kommer på skift i huset og besøger os med deres børn.

En gang om året inviterer vi Østre skoledistrikts dagplejere på besøg på legepladsen.

Hver år afholder vi bedsteforældre/oldeforældredag hvor de unge og de ældre har en hyggelig dag med aktiviteter sammen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vi forsøger at skabe et hyggeligt, kreativt og hjemligt miljø i huset.

Vi skaber små læringsmiljøer, ude og inde, hvor det er tydeligt hvad der forventes af børnene her og hvilke muligheder der er i det pågældende læringsmiljø. Vi appellerer til børnenes fantasi, nysgerrighed og kreativitet og guider dem i at mestre legerelationer.

Vi prøver at skabe de bedste læringsmiljøer for børnene og ændrer ofte på tingene, når vi ser der, er noget der ikke fungerer optimalt.

Det er vigtigt for os at skabe plads til alle former for aktiviteter. Stille lege, vilde lege, høj intensitet og lav intensitet. Lege alene, med få børn og med mange børn.

Alle børn har mindst en voksen, hvor de har en god kontakt til. Vi arbejder med gensidig respekt for hinanden og taler meget om hvordan vi kan være den bedste udgave af os selv i fællesskabet. Vi vægter dialogen højt. Det er vigtigt at være accepteret og der skal være plads til forskelligheder. Det er ok at sige fra overfor hinanden, med respekt for den anden person.

De seks læreplanstemaer

Under hvert tema er der et lille eksempel på hvordan vi arbejder med temaet. Der vil være et eksempel fra børnehaven og et eksempel fra vuggestuen

---

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

"Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Hvert barn udvikler sig i sit eget tempo. Vi giver plads til forskellighed. Vi øver os sammen i forskellige færdigheder. Vi sætter fokus på udviklingsmuligheder og udfordrer barnet i den nærmeste zone for udvikling. Vi fejrer de små succeser sammen når det lykkedes. Vi guider børnene i at hjælpe hinanden og støtter i vedholdenhed.

Hverdagen veksler mellem planlagte voksenstyrede aktiviteter og børneinitieret leg. Vi har indrettet hus og legeplads så der er mulighed for at lege i små grupper hvor børnene kan fordybe sig i legen. Vi skaber også muligheder for leg i større grupper.

Den voksne guider og vejleder børnene i selvforståelse og nye handlemuligheder i de sociale færdigheder. Vi støtter børnene i at se og forstå andres perspektiv og give udtryk for egne følelser og holdninger. Vi skaber et rum, hvor det er ok at sige fra og til, med respekt for fællesskabet. Børnene lærer af hinanden på tværs af alder og køn. De voksne i børnehaven støtter børnene i at tro på egne evner og udviklingspotentialer i samarbejde med forældrene.

Vi vægter dialogen højt. Sammen med børnene øver vi os i at sætte ord på det der kan være svært at håndtere og bliver klogere på livet sammen med børnene.

Det er vigtigt for os at alle børn føler sig set hørt og forstået – og modsat øver sig i at se høre og forstå de andre børn.

Hvert barn har som minimum en voksen, der har ansvar for omsorg for barnet og har blik for barnets trivsel.

Vi tilsigter at alle børn har mulighed for at anvende sine evner, være engageret og have medbestemmelse i forhold til livet i børnehuset.

Vi dokumenterer barnets trivsel med billeder af barnet f.eks. fra en tur i skoven både i børnehuset og til forældrene på Aula. Barnet oplever stor glæde ved at se sig selv. Dette giver anledning til, at barnet kan fortælle forældrene "hvad oplevede jeg?" eller "hvad skete der lige netop der?".

Vi udstiller barnets kreativiteter på stuen. Dette gør, at barnet vil føle sig betydningsfuldt og tilfreds med egen præstation.

Eksempel fra børnehaven:

Vi arbejder med et tema omkring følelser. I en samling med børnegruppen snakker vi om tristhed. Et barn bliver ked af det og kommer over og sidder hos en voksen. De snakker om sammen hvad der skete og hvorfor hun blev ked af det.

Den voksne spørger så – "hvad er det der sker nu". Et af de andre børn siger "Nu kommer kærligheden"

Vi ser at børnene får en øget forståelse af at sætte ord på følelserne.

Eksempel fra vuggestuen:

I hverdagen sætter vi ord på børnenes følelser og handlinger. For eksempel når mor eller far skal gå – så anerkender vi at det er en svær situation.

Det kan også være når et barn skubber til et andet barn, måske for at fortælle at de gerne vil lege. Så sætter vi ord på hvilke følelser det fremkalder hos det andet barn, at det bliver ked af det. Vi bruger babytegn og ser også børnene bruge deres kropssprog i kommunikationen.

Vi arbejder også meget med sang som redskab til at skabe børnenes identitet i fællesskabet.

Social udvikling

"Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I Børnehuset Rolighed arbejder vi med dialogen. Vi giver plads til andre og lytter. Og vi øver os i at udtrykke følelser og behov verbalt. Der er respekt for det enkelte individ og vi anerkender forskelligheder. Vi øver os i at føle og udvise empati for andre. Vi øver os i at respektere hinandens forskellige forudsætninger i fællesskabet. De voksne er gode rollemodeller for børnene. Vi lytter og giver plads til hinanden i dialogen. Vi italesætter følelser og forskelligheder og støtter børnene i legen med hinanden så alle får taletid, plads og indflydelse.

Der er sociale spilleregler hos os. Vi siger goddag og farvel. Vi taler pænt til hinanden og svarer når nogen spørger. Vi venter på tur og giver plads til andre. Der er tryghed i gruppen til at stå frem og vise hvem man er og hvad man står for. Vi øver os i at afkode hinanden og gå på kompromis og være deltager i fællesskabet. Vi øver os i at sige til og fra i fællesskabet og kunne mærke egne og andres grænser.

Vi viser omsorg for hinanden når nogen har det svært og hjælper hinanden med udfordringer vi ikke selv kan klare. I konflikter hjælper vi med at få sat ord på det der er svært og forsøger at hjælpe hinanden til at bliver klogere på os selv og andre.

Vi støtter børnene i at turde udfolde sig og tro på sig selv, og blive accepteret som den jeg er og ikke kun se på det jeg gør.

Eksempel fra børnehaven:

I temaet omkring følelser lærer vi børnene at drage omsorg og empati for hinanden. I garderoben oplever vi de store drenge på 5 år hjælpe nogle af de små på 3 år med lynlåsen, støvlerne og andre daglige rutiner som man skal lære i børnehaven.

Vi ser at hverdagssituationer bidrager og styrker børnenes trivsel og det sociale fællesskab. Børnene føler stolthed og glæde ved at hjælpe og de små bliver trygge ved at være blandt større børn. Vi italesætter det og sætter ord på handlinger og følelser.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi prøver at skabe rammer for at børnene kan danne gode relationer til hinanden. Vi opfordrer til leg med hinanden, og prøver at styrke deres sociale spilleregler. Eksempelvis når et barn tager et stykke legetøj fra et andet barn. Så hjælper vi barnet til at vente på tur, eller guider til at finde alternativer. Eller vi prøver at guide dem til at kunne lege sammen om det fælles tredje.

"Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I samarbejde med forældrene arbejder vi på at børnene tilegner sig et højt sprogligt niveau. I alle hverdagssituationer bruger vi sproget. I høj grad via dialog med børnene og i gruppen. I dialogen er vi opmærksomme på at stille uddybende spørgsmål der giver barnet mulighed for at fortælle med flere ord.

I samtaler med børnene lærer børnene samtalsregler: at lytte- tale og vente på tur. Vi arbejder med at udvikle barnets kropssprog og ansigtsmimik, samt øver i at kunne aflæse hinanden. Vi lytter og taler med hinanden.

Barnet fortæller sin egen historie eller om en oplevelse til de andre børn og voksne.

Vi har sprog poser som børnene udforsker sammen med en voksen. Det kan være eventyr, begreber, former mm.

Vi arbejder med dialogisk læsning og generelt læsning med efterfølgende dialog sammen med et eller flere børn. Vi er nysgerrige sammen på nye ord og begreber, og bliver klogere på sproget sammen. Vi taler om læseretning og begreber.

Rim, remser og sanglege er naturlig del af hverdagen. Her kan børnene lege med sproget.

Børnene har mulighed for at låne en bog med hjem fra børnehaven, så de sammen med forældrene kan læse og tale om det der står i bøgerne.

Alle 3-årige bliver sprogvurderet af vores sprog pædagoger i samarbejde med den primære pædagog.

Vi samarbejder med kommunens logopæd hvis der er brug for en yderligere indsats i barnets sprogudvikling. Vi kan også arbejde i små grupper med børn der har de samme udfordringer i sproget, så vi sikrer en god sprogudvikling.

I vuggestuen arbejder vi meget med rim og remser. Vi har månedens sang som vi synger sammen mange gange.

Vi leger med den tidlige skriftsprogs udvikling. Lige fra skriblerier til at skrive bogstaver og prøver at skrive sit navn.

Ved små skuespil øver vi os i at står frem for andre og sige noget i en større forsamling.

Vi arbejder med begrebsforståelser ud fra 23 grundbegreber, der er forskningsmæssigt belæg for, at være vigtige i forhold til barnets sproglige udvikling.

Grundbegreberne er:

- Farver
- Former
- Stilling
- Størrelse
- Plads
- Antal
- Mønster
- Retning
- Funktion
- Stof
- Levende/ikke levende
- Lyd
- Overflade/tekstur
- Temperatur
- Smag
- Lugt
- Tid
- Forandring
- Fart
- Vægt
- Kraft
- Værdi
- Køn

Eksempel fra børnehaven:

Vi læser bøger om følelser for børnene. Vi snakker om ord og begreber. Vi ser på ansigter, hvordan ser han ud når han er trist, glad eller sur. Spørger børnene – hvorfor tror i han gør som han gør.

Vi skaber samtidig en dialog omkring kropssproget.

Eksempel fra vuggestuen.

Vi læser bøger, rim og remser. Vi har månedens sange, og bruger sangkuffert. Vi bruger babytegn og sætter ord på hverdagens handlinger.

Hverdagen består af gentagelser, og vi forsøger derved at udvide børnenes sprog og sprogforståelse.

Lige nu syner vi klovneremse, og børnene kan efter flere forsøg huske rækkefølgen og fagterne til sangen.

På puslepladsen har vi billeder til at hænge med ting vi er optaget af lige nu. Det giver mange gode snakke.

Vi har billeder til at hænge med begreber, emner eller temaer vi arbejder med.

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen".

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Bevægelse er en stor del af hverdagen i Børnehuset Rolighed. For os er bevægelsesglæde, kreativitet og leg vigtige begreber. Børnene lærer gennem kropslig erfaring, og undersøger her hvem er jeg, og hvad kan du, og måske kan jeg gøre som dig. Vi tror på at bevægelse giver såvel fysisk som psykisk velvære, og styrker det sociale fællesskab. Derudover er der høj grad af sproglige muligheder i bevægelse. Vi udforsker verden og kroppen sammen og i fællesskabet. Hvad kan jeg og hvad kan vi sammen. Vi ser vigtigheden af høj intensitet, men også det vigtige i at være i sig selv, og finde roen.

Vi arbejder med krop, grundbevægelser og sanser på mange planer. Det gør vi ude og inde, på stuen, i hallen, tumlesalen og på legepladsen. Vi arbejder med grov- og finmotorik og øver os i at aflæse andres kropslige signaler.

Vi indretter vores læringsmiljøer så der er plads til at udfordre børnene på alle former for motorisk udfoldelse. Både den stille og den vilde leg. Vi inspirerer børnene til bevægelsesglæde og sansestimulation. Vi giver børnene mulighed for at blive klogere på hvad de kan med kroppen og udfordrer dem til nærmeste zone for udvikling. Ved hjælp af at arbejde med grundbevægelserne lærer børnene en alsidig brug af kroppen. Vi får styrke, kondition, smidighed og udholdenhed ved fysisk aktivitet.

Der vil være en grad af konkurrenceelementer i legen og vi lærer at tabe og vinde. At håndtere modgang og medgang.

Børnene får succesoplevelser ved at mestre ting og det styrker selvværd og selvtillid. Når vi bevæger os mange sammen, vil det at modtage en fælles besked, regler og instruktioner være en del af læringen. Vi venter på tur og er aktivt deltagende i fællesskabet. Vi samarbejder og leger sammen på tværs af køn alder og grupperinger. Vi inspirerer børnene til at prøve selv og giver tid til mange gentagelser så vi til sidst mestrer aktiviteten.

Vi arbejder med afspænding og sanseindtryk i vuggestuen, så vi lærer at mærke os selv.

Vi synger sammen med børnene. Det kan være fagtesange eller andre former for sanglege hvor vi bruger kroppen og danser, hopper og leger til musik. Vi giver børnene mulighed for oplevelsen ved at bevæge sig på forskellige underlag med bare tæer som f.eks. græs, sand, hårdt, blødt, tørt og fugtigt. Vi arrangerer forskellige løb, idrætsdage og OL. Vi tager hensyn til barnets kunnen, og vi hepper på hinanden. Vi giver hinanden massage og bager pizza på hinanden, lytter til meditationsmusik, og anvender forskellige former for sanseredskaber såsom bold, fjer, pensel. Vi leger regellege som f.eks. "Fisker-Fisker", "Fang halen", "Alle mine kyllinger kom hjem" m.m.

Eksempel fra børnehaven:

Vi laver motorik baner hvor børnene kommer op i fart. Vi udfordrer fysikken på op og ned, rotation og balance. Vi hopper og løber. Efterfølgende slapper børnene af til afslapningsmusik for at få ro på igen og mærke roen i kroppen efter den fysiske udfoldelse.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi har en alderssvarende legeplads med god plads til bevægelse. Vi bruger tumlesalen til højt tempo og afspænding. Vi øver selvstændighed ved puslebordet, barnevognen og det at tage tøj af og på. Når vi spiser, øver vi at spise selv samt rydde op efter sig selv og sætte ting på rullebordet. Vi arbejder med modellervoks og abesnot og vandleg. Vi skaber en afslappet stemning med musik berøring og fortælling i trygge rammer. Vi arbejder med Frede Frø som sanseoplevelser med bolde fjer, pensler og tæpper.

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I Børnehuset Rolighed har vi rige muligheder for at benytte et bredt udsnit af naturen. Vi er i gåafstand til mark, skov og fjord.

I det nære, på legepladsen har vi græsplæne med plads til boldspil og mange små afgrænsede rum hvor få børn kan lege sammen. Vi har et bredt udsnit af legeredskaber der giver forskellige former for udfordringer til børnenes sanser og motorik. Vi har muligheder for at udforske ild, jord og vand. Der er plads til hulebyggeri og at gemme sig i krattet sammen med kammeraterne. Børnene kan udfordre sig selv og klatre i træerne på legepladsen, og derved styrke motorikken.

Vi har mulighed for at bruge skolens legeplads og andre arealer når skolebørnene ikke er der.

Vi taler om årets gang og ser hvordan naturen ændrer sig over tid. Vi ser hvordan vejret ændrer sig og laver små forsøg med vind og vejr. Vi er nysgerrige sammen med børnene og ser, føler og lytter os frem til læring om naturen.

Vi forholder os sammen med børnene til miljø og hvordan vi værner om naturen, og hvorfor det er vigtigt.

Vi taler om fødekæder og hvad der sker når eksempelvis et dyr dør i naturen. Ved hjælp af en dødekasse observerer vi processen, og hvordan naturens kredsløb fungerer.

Vi arbejder med science. Det gør vi ved at inddrage børnenes viden om naturen og undre os sammen over tingene. Vi udfordrer børnenes forståelse af verden og finder sammen løsninger på problemstillinger. Vi arbejder med begreber, størrelser, former og talforståelse. Vi er nysgerrige på natur og omgivelser sammen med børnene.

På ture ud i naturen samler vi materialer, som vi bruger til kreative formål hjemme i Børnehuset. Vi bearbejder indtryk og skaber nye udtryk.

Vi snitter, saver og slår søm i. Vi bager mudderkager og laver "mad" af de ting vi finder i naturen.

På legepladsen har vi frugttræer og bærbuske og plantekasser hvor vi planter lidt grøntsager hvert år. På denne måde arbejder vi med jord til bord. Vi er også nysgerrig på hvad der er af levende organismer i jorden. Hvilke smådyr lever der, hvad hedder de, hvad spiser de, hvem er de i familie med og hvor mange er der.

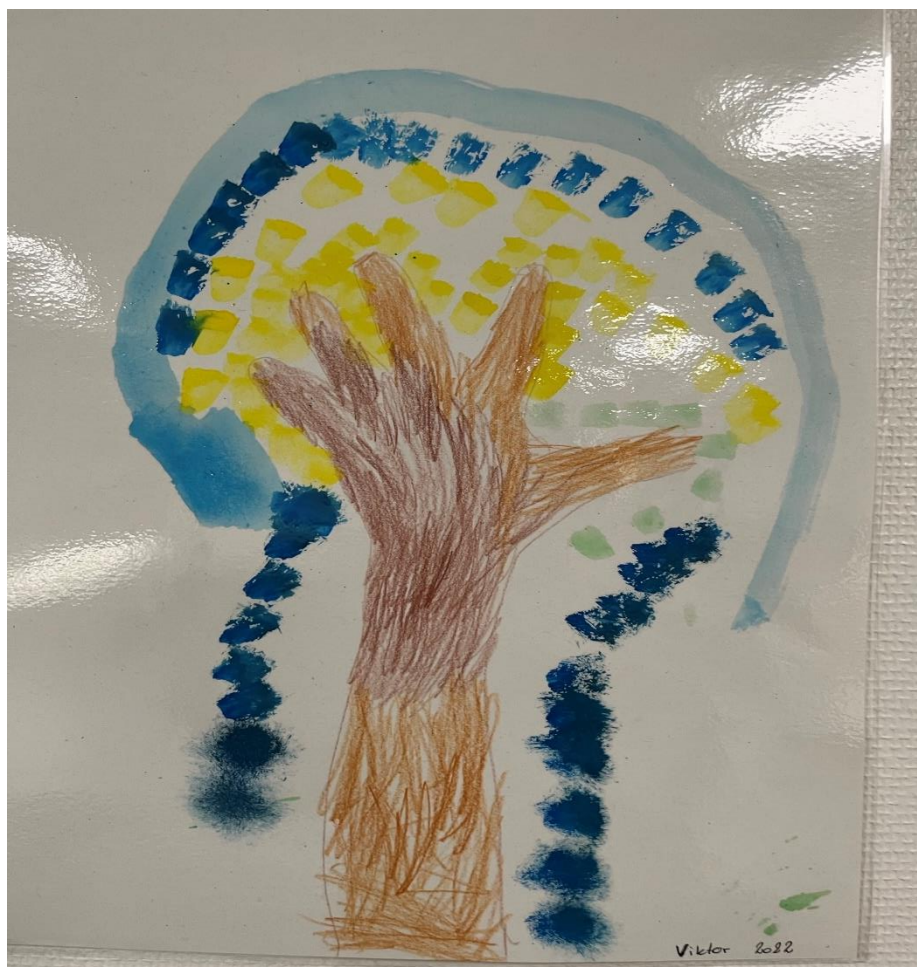
Eksempel fra børnehaven:

En gruppe børn undersøger kulden udenfor. På bænken på legepladsen er der frost. Vi laver aftryk med vores varme hænder og snakker om hvad det er der sker. Hvorfor er hænderne varme og hvorfor er bænken kold. Vi prøver med numse aftryk og skriver også på bænken. Børnene udvikler en forståelse for kulde og varme.

Eksempel fra vuggestuen:

Vi bruger meget vores nærområde, skov strand og legepladser. Naturen er en stor motorisk legeplads hvor alle kan blive udfordret på alle sanser. Vi ser på dyr, høns ænder krabber orm og biller.

Vi er due i alt slags vejr – regn, sne, blæst, sol og vind. Vi prøver at fryse ting ned i vand og ser hvad der sker når det tør op igen.

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I Børnehuset Rolighed bruger vi de kulturinstitutioner der er i nærmiljøet. Det kan eksempelvis være biografen, bibliotek, kulturrummet, Thy Teater og Thisted Museum. Vi bruger fortælling til formidling af eventyr og historier, og læser bøger for børnene med efterfølgende dialog. Vi skaber billeder i hovedet af den dialog vi har med børnene. Vi bruger hatteteater til fortællinger og børnene får derigennem mulighed for at påtage sig en rolle, bruge fantasien og stå frem for de andre. Vi bruger internettet til at blive klogere på ting der undrer os, og finder viden og læring den vej.

Vi synger danser og spiller musik på instrumenter i samarbejde med Musik Jørgen, der er tilknyttet hele året på skiftende grupper.

Vi har maddage hvor vi prøver at lave forskellig mad sammen og udfordre sanserne ved at smage på nyt.

Vi er nysgerrige på den nære verden og den store verden, og er undersøgende sammen med børnene. På denne måde får børnene en mere varieret opfattelse af sig selv og verden omkring os.

Vi præsenterer børnene for forskellige materialer til at benytte i det kreative univers. Det kan være i forbindelse med en tur hvor vi bearbejder indtryk ved at skabe udtryk. Vi skaber ting sammen og prøver ting og materialer af i praksis. Igennem leg bruger vi sanser og fantasi til at få nye perspektiver på verden og derved ny viden og læring.

Vi følger årets gang og de traditioner der følger. Vi er nysgerrige sammen med børnene på andre kulturer og måder at anskue verden på. Vi taler om forskellighed og ret til at være den man er og øver os i at rumme de forskelligheder der er i en børnegruppe.

Eksempel fra børnehaven.

Vi går op i traditioner og fællesskab. Hvert år tager vi en gruppe børn med til Vilsund Børnehus for at møde sørøverne til Limfjorden Rundt. Forinden har vi snakket om sørøvere, læst eventyr, sunget om sørøvere og lavet klap og hatte til turen. Projektets sammenhæng og oplevelsen med de levende sørøvere er den stor oplevelse for børnene. Sammen med flere andre institutioner tager vi imod sørøverne i Vilsund. Ser dem råbe og kæmpe. Ser skibet og skattekisten.

Eksempel fra vuggestuen.

Vi bruger vores fantasi og forestillingsevne. På børnenes præmisser laver vi kreative ting.

Vi tager i teater og holder høstfest, samt følger årets traditioner.

Vi leger eventyr og fortæller sammen med børnene.

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Når vi planlægger aktiviteter og forløb i Børnehuset Rolighed har vi med i planlægningen hvad børnene skal have ud af dette forløb eller denne aktivitet.

Vi observerer i dagligdagen på følgende parametre:

- Børnenes forudsætninger og forhold
- Børnenes adfærd
- Fællesskabet

- Børnenes relationer barn/barn og barn/voksen
- Børnenes nærmeste zone for udvikling på alle planer
- Trivsel
- Børnenes perspektiv
- Alderssvarende udvikling

Med baggrund i disse refleksioner, den styrkede læreplan og Børnehuset profil planlægger vi hverdagen.

Ser vi et barn der ikke er i en positiv udvikling eller trivsel vil vi reagere på det. I samarbejde med forældrene vil vi være undersøgende. Ved brug for hjælp vil vi kontakte PPR og andre relevante samarbejdspartnere. Derudfra udarbejder vi handleplaner hvor vi arbejder med det enkelte barn eller gruppen.

På personalemøder og stuemøder bruger vi aktionslæring til at være nysgerrig på vores praksis og fællesskabet. Her har vi mulighed for at gå i dybden med det pædagogiske arbejde og finde nye veje at gå til gavn for børn og voksne.

Vi bruger LP modellen til at undersøge alle parametre omkring et barn der ikke er i trivsel.

Gennem aktionslæring udvikler og dokumenterer vi vores pædagogik og praksis.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi evaluerer læreplanen hvert år. Evalueringen vil foregå i personalegruppen og derefter i forældrerådet.

Vi afholder en pædagogisk dag hvor vi arbejder med hvad vi har lavet og hvad vi sigter imod pædagogisk. Evalueringen vil foregå med den baggrundsviden vi har fra hverdagens refleksioner.

Det kan være lige fra de daglige rutiner til hvilke aktiviteter der giver mening for den børnegruppe vi har lige nu. Har vi de læringsmiljøer der giver mening i forhold til den styrkede læreplan og kommer vi hele vejen rundt. Der vil blive inddraget ny faglig viden i evalueringen.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

